

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- การศาสนา, กรม. พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์. เล่ม ๒. พระนคร : โรงพิมพ์การ-
ศาสนา, ๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์. เล่ม ๔. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก ภิกขุณีวิภังค์. เล่ม ๕. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก มหาวรรค. เล่ม ๖. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก มหาวรรค. เล่ม ๗. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก มหาวรรค. เล่ม ๘. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก จุลวรรค. เล่ม ๙. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก จุลวรรค ภิกขุณีชั้นดกะ. เล่ม ๑๑. พระนคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๐.
- . พระวินัยปิฎก ปรีวาร. เล่ม ๑๓. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๐๐.

การศาสนา, กรม. พระสุกัณฑ์ปิฎก พิณนิกาย ปาฏิหารวรรค. เล่ม ๓. พระนกร :
 โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๐.

— . พระสุกัณฑ์ปิฎก อังคกถนิกาย เอกนิมิต. เล่ม ๑๘. พระนกร :
 โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๐.

— . พระสุกัณฑ์ปิฎก เถระ-เถรีกถา. เล่ม ๒๕. พระนกร : โรงพิมพ์-
 การศาสนา, ๒๕๐๐.

— . พระสุกัณฑ์ปิฎก ขุททกนิกาย กัจจนวนวรรค. เล่ม ๔๑. พระนกร :
 โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๐.

ฐิตักกี ทิพย์เกษร. พระพุทธศาสนาในศรีลังกา. พระนกร : มหาจุฬาลงกรณ-
 ราชวิทยาลัย, ๒๕๐๘.

ที. คัมภิลว. วิส เกวิกส์. พระพุทธศาสนาในชมพูทวีป. แปลและเรียบเรียงโดย
 สมัย สิงห์ศิริ. พระนกร : โรงพิมพ์อุปถัมภ์การพิมพ์, ๒๕๑๕.

ธรรมปโรหิต, พระยา, แปล. มหาวงษ์พงษาวดารลังกาทวีป. เล่ม ๑.
 พระนกร : โรงพิมพ์ไทย, ร.ศ. ๑๒๖.

— . มหาวงษ์พงษาวดารลังกาทวีป. เล่ม ๒. พระนกร :
 โรงพิมพ์ไทย, ร.ศ. ๑๒๖.

ปิ่น มุกุกันต์. ถ้อยบรรยายพุทธศาสตร์. พระนกร : โรงพิมพ์คลังวิทยา, ๒๕๐๐.

พระแก้ววรญาติ (จ่านงค์ ชุตินฺธโร). วิชาศาสนา. พระนกร : โรงพิมพ์
 อักษรมอักษร, ๒๕๑๖.

พระธัมมวิธานเถระ. พุทธศาสนาในอินเดียก่อนได้. แปลและเรียบเรียงโดย
 ฮ. สุเชาวน์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,

พระมหาสมณะเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, สมเด็จ. ปฐมสมโพธิกถา.
 พระนกร : โรงพิมพ์เลี้ยงเลี้ยง, ๒๕๐๘.

พระมหาสมณะเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จ. วินัยมุข. เล่ม ๑.

พิมพ์ครั้งที่ ๓๐. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๗.

————. วินัยมุข. เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒๓. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

————. วินัยมุข. เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๑๗. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย, ๒๕๐๓.

————. พุทธประวัติ. เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๓๕. พระนคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

————. พุทธานุพุทธประวัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒๓. พระนคร : โรงพิมพ์มหา-
มกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

พระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์, สมเด็จ. ความรู้เรื่องพระพุทธศาสนา
เบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย,
๒๕๑๔.

พระสังฆราช (ปฐุตเทว), สมเด็จ. ปฐมสมโพธิ ขรรณสมบัติ. เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่
๑๗. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

พระสังฆราช (สา), สมเด็จ. พุทธประวัติ. เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๓๕.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๔.

พระสาสนโสภณ (สุวฑฺฒโน). ๕๕ พรรษาของพระพุทธเจ้า. เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

————. ๕๕ พรรษาของพระพุทธเจ้า. เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๖.

พระธรรมวราลังการ (พิมพ์ วิเศษมโฆ), เรียบเรียง. นำเที่ยวในพระไตรปิฎก.

พิมพ์ครั้งที่ ๔. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๐.

พระอุกรรคณาธิการ (ชวินทร์ สระคำ). ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในอินเดีย.

พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๗.

พระบรมวงศ์เชอ กรมพระยาคำวรวงราชานุภาพ, สมเด็จ. ประชุมนิพนธ์เกี่ยวกับ

ตำนานทางพระพุทธศาสนา. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,

๒๕๐๘. (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระเทพคุณาธาร
ฉล ชินปุตุโธ).

มหามกุฏราชวิทยาลัย. ธัมมปัทฏฐกถาแปล. เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๕. พระนคร :

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๕.

— . ธัมมปัทฏฐกถาแปล. เล่ม ๔. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๘.

— . ธัมมปัทฏฐกถาแปล. เล่ม ๕. พิมพ์ครั้งที่ ๖. พระนคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๑.

— . ธัมมปัทฏฐกถาแปล. เล่ม ๗. พิมพ์ครั้งที่ ๖. พระนคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๓.

— . ปฐมสมันตปาสาทิกาแปล. เล่ม ๒. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, ๒๕๐๘.

— . ทุติยสมันตปาสาทิกาแปล. เล่ม ๒. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏ-
ราชวิทยาลัย, ๒๕๑๐.

— . ตติยสมันตปาสาทิกาแปล. เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๔. พระนคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๘๒.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. จตุตถสมันตปาสาทิกาแปล. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร :

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๖.

— . บัญญัติสมันตปาสาทิกาแปล อรรถกถาพระวินัย ปรีวารัตถนา. พิมพ์ครั้งที่

๗. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๑.

เลียงเชียง, ผู้รวบรวม. บัญญาและเฉลยอนุพุทธประวัติ น.ธ. โท. พระนคร :

โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ, ๒๕๑๗.

๘. อรรถกถา. พระวินัยปิฎก ปาจิตตีย์หรือภิกขุวิภังค์. เล่ม ๑. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

พระนคร : โรงพิมพ์ ส. อรรถกถา, ๒๕๐๓.

— . พระวินัยปิฎก จุลวรรค. เล่ม ๒. พระนคร : โรงพิมพ์ ส.

อรรถกถา, ๒๕๐๐.

— . วิสุทธิบรรดเมกข์. เล่ม ๑. พระนคร : โรงพิมพ์ ส. อรรถกถา,

๒๕๕๗.

เสฐียร พันธรั้ง, เรียบเรียง. อินทคามานี. พระนคร : โรงพิมพ์พระจันทร์,

๒๕๗๕.

สันติวัน. พุทธชนันที. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทางหุ้นส่วนกีฬาร, ๒๕๒๐.

(ธนาคารกรุงเทพ จำกัด พิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลในงานพระราชทาน
เพลิงศพ พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ กมลเถระ เจ้าอาวาสวัดพระเชตุพน-
วิมลมังคลาราม)

แสง มณวิฑูร, แปล. ศาสนาวงศ์หรือประวัติศาสนา. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรือง-

ธรรม, ๒๕๐๖. (อนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพสมเด็จพระพุทธาจารย์ โสณ
ฉนฺโน).

หนังสืออักษรไทยภาษาบาลี

มหามกุฏราชวิทยาลัย. ภิกขุปาฏิโมกข์บาลี. พิมพ์ครั้งที่ ๖. พระนคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๕.

— . สมณุตปาสาทิกาย นาม วินยสูตรถาย พุทธโย ภาโก. พิมพ์ครั้งที่ ๔.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๑๐.

— . สมณุตปาสาทิกาย นาม วินยสูตรถาย ตรีโย ภาโก. พิมพ์ครั้งที่ ๗.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๖.

สุยามรรฐสูตร เถปิฎก. วินยปิฎก มหาวิภังคสูตร พุทธโย ภาโก. เล่ม ๑.
พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๖.

— . วินยปิฎก ภิกขุณีวิภังโก. เล่ม ๓. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร :
โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

— . วินยปิฎก มหาอุคคสูตร ปาโม ภาโก. เล่ม ๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๑.

— . วินยปิฎก จุจจวคคสูตร พุทธโย ภาโก. เล่ม ๗. พิมพ์ครั้งที่ ๒.
พระนคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๐๖.

หนังสือภาษาอังกฤษ

Dutt, Nalinaksha, and Bajpai, Krishna Datta. Development of
Buddhism in Uttar Pradesh. Lucknow; India : Publica-
tion Bureau Government of Uttar Pradesh, 1956.

Hornner, I. B. The Women under Primitive in Buddhism. Delhi :
Motilal Benarsidass, 1975.

- Joshi, Lalamani. Studies in Buddhistic Culture of India.
Delhi : Motilal Banarsidass, 1976.
- Khosla, Sarla, and Singh, Karan. History of Buddhism in
Kashmir. New Delhi : Sagar Publications, 1972.
- Legge, James, Tr. The Travels of Fa-Hien, Fa-Hien's record.
2nd ed. India : Oriental Publications 1972.
- Malalasekera, G.P. The Pali Literature of Ceylon. Colombo :
M.D. Gunasena, 1958.
- Perera, H.R. Buddhism in Ceylon. Colombo : Buddhist Publica-
tion Society, 1966.
- Raghavan, M.D. India in Ceylonese History, Society and Culture.
India : Kumer Printers, 1969.
- Roth, Gustav, Tr. Bhiksuni Vinaya. India : Sarjiven Press,
1970.

ภาคผนวก ก.

อธิบายศัพท์

อธิบายศัพท์

กรรม	การกระทำ
กระสัน	อยาก ไกร เราร้อน
การกตังษ์	คณะภิกษุหรือภิกษุณีผู้ทำกิจกรรมตามพระวินัย ได้ปฏิบัติ
นิมิต	ผู้หมกสิ้นอาสวะ คือเป็นพระอรหันต์
กฐกรรม	กรรมที่ภิกษุณีจะท่อง เถารพ และยักถือปฏิบัติ จนตลอดชีวิต มี ๘ ประการ
ฉันทะ	ความพอใจ ก็ยินยอมให้ทำได้
ฉัพพัคคีย์ภิกษุ	ภิกษุพวกหนึ่งมีจำนวน ๖ รูป
ชาน	การเพ่งอารมณ์จนจิตแน่วแน่เป็นสมาธิ
ฐัตถิ	คำประกาศเพื่อบอกให้รู้ถึงเรื่องที่จะกระทำ
ตัณห	ความอยากมี ๓ อย่าง คือ ความอยากใน รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส และอารมณ์ ต่าง ๆ เรียกกามตัณห ความอยากเป็นโน่น เป็นนี่ เรียกวาทัณห ความอยากที่ไม่ต้อง การเป็นโน่นเป็นนี่ เรียกวิวาทัณห
ไตรมาส	๓ เดือน เป็นช่วงฤดูฝนที่ภิกษุและภิกษุณีอยู่ จำพรรษา คือไม่ไปค้างแรมคืนที่อื่น เริ่ม แต่กลางเดือน ๘ ถึงกลางเดือน ๑๑
เกียรตินิย	นักบวชนอกพระพุทธศาสนา
เถระ	ภิกษุผู้มีพรรษาตั้งแต่ ๑๐ ขึ้นไป
เถรี	ภิกษุณีผู้มีพรรษาตั้งแต่ ๑๒ ขึ้นไป

ทุกถ	การกระทำที่ไม่ดี เป็นชื่อของอาบัติ
ธัมมกรก	หม้อกรองน้ำ เป็นบริวารอย่างหนึ่งของภิกษุ และภิกษุณี
นวกะ	ผู้อุปสมบทใหม่
นาสนะ	การให้สีกจากเพศบรรพชิต
นิสสัยกัปปาจิตติย	เป็นชื่อของอาบัติหมวดหนึ่ง หมายถึง กองสละ สิ่งของนั้น ๆ จึงจะแสดงอาบัติตก
นิสสารณียะ	การขับออกจากหมู่คณะ ไก่แก่ภิกษุหรือภิกษุณี ที่กองอาบัติสังฆาติเสส
ปกตัตถภิกษุ	ภิกษุผู้มีศีลและอาจารย์เสมอด้วยภิกษุรูปอื่น ๆ
ปวารณา	การยอมให้วากล่าวตักเตือนได้
ปวัตตินี	ภิกษุณีผู้รับรองและเป็นประธานให้การอุปสมบท แก่สิกขมานา
ปักขมานัต	วินัยกรรมอย่างหนึ่ง เป็นวัตรที่ภิกษุณีผู้ครองอาบัติ สังฆาติเสสจะต้องประพฤติ เพื่อออกจากอาบัติ โดยใช้เวลา ๑๕ ราตรี
บัญญัติพยากรณอุปสัมปทา	การอุปสมบทด้วยการพยากรณ์ปัญหา
ปาราศิก	ผู้แพ้ คือ แะจากความเป็นสมณะ เป็นชื่ออาบัติ ที่มีโทษหนักที่สุดของภิกษุและภิกษุณี ผู้ครองอาบัติ นี้แล้ว ถือว่าพ้นสภาพจากความเป็นสมณะ
ปาจิตติย	เป็นชื่อของอาบัติ หมายถึง สิ่งที่ทำความผิดให้ ตกไป
ปาฏิบัท	วันที่ถัดจากวันอุโบสถ
ปาฏิเทศนียะ	เป็นชื่อของอาบัติที่พึงแสดงคืน

บริวาร	เครื่องใช้จำเป็นสำหรับบรรพชิตในพระพุทธศาสนา
บริษัศ	หมู่หรือคณะที่รวมกันเข้า
บังสุกุล	ผ้าเป็นอันหลายผืน ไค้แก่ผ้าที่เขาทิ้งตามขยะ
พระสถิตยารม	ถ้าสอนของพระพุทธศาสนา แบ่งอย่างกว้าง ๆ
	มี ๓ คือ ปรียัติ ไค้แก่พระพุทธรูปทั้งสิ้น
	รวมทั้งพระไตรปิฎก ปฏิบัติ ไค้แก่จุดงศ์ ๑๓
	วัตร ๑๘ มทาวัตถ ๘๒ และศีล สมาธิ ปัญญา
	ปฏิบัติ ไค้แก่ มรรค ผล และพระนิพพาน
พระอรินบุคค	ผู้ปฏิบัติจนไค้บรรลุดุธรรมชั้นสูง มี ๔ ระดับ
	คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี
	และพระอรหันต์
มานัต	การนับราตรี เป็นวัตรอย่างหนึ่งที่ภิกษุหรือภิกษุณีที่ทางอาบัติสังฆาติเสสแล้ว จะต้องประพฤติเพื่อออกจากอาบัติ
มองกรว	โรคชนิดหนึ่ง มีอาการคล้ายโรคหืด ผู้เป็นโรคชนิดนี้ห้ามอุบัสสมบพ
โยชน	ระยะทาง ๘๐๐ เส้น
รากขวัญ	อวัยวะส่วนหนึ่งของร่างกาย เรียกว่า ไทปลาร้า
ลัทธิ	ผู้มีความละเอียด
เลส	ขอด่าง อุบาย
วิเวก	ความสงบ มี ๓ คือ กายวิเวก จิตตวิเวก
	และอุปวิเวก ไค้แก่การสงบจากกิเลส
วิหาร	ที่อยู่ของพระภิกษุ

วิชา

ความรู้แจ้ง มี ๓ คือ ฐานะลักษณะได้ เรียกว่า
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฐานะการจุดและการเกิด
ของสัตว์ เรียกว่าจตุรปาพญาญาณ ฐานะอวสวะ
ให้หมดสิ้น เรียกว่าอาสวักขยญาณ

สมมุติฐาน

การที่สงฆ์สาวกประกาศห้ามการกระทำที่เป็น
การละเมิดพระพุทธานุญาต

สมათาน

รับเอา

สังฆาภิเสศ

เป็นชื่อของอาบัติที่ภิกษุหรือภิกษุณีละเมิดพระ
พุทธานุญาตมีโทษหนักรองจากปาราชิก จะพ้น
โทษโดยการอาศัยสงฆ์ในกรรมเบื้องต้นและที่สุด

สังฆกรรม

กิจที่สงฆ์กระทำ

สันถัต

ผ้าที่ห่อถวายชนแกะ หรือชนแพะ โดยการ
ผสมกับสิ่งของอย่างอื่น ไม่ใช่ทอ

สัทธีวิหาริก

คินยที่อยู่วางกับอุบิชาณาย

สงฆ์

หมู่ หรือคณะภิกษุหรือภิกษุณีตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป

สมมติ

เป็นที่ยอมรับกัน เป็นที่รับรู้กัน

สรณคมนอุปสัมปทา

การอุปสมบทด้วยวิธีรับไตรสรณคมน

สัตตสุตาสัน

คำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งแบ่งออกเป็น

๘ ชนิด เรียกว่านวังคสัตตสุตาสัน คือ

สุตตะ คือ เรื่องที่สงฆ์ทาบด้วยคำว่าสุตฺถร เช่น

มงคลสุตฺถร

เคยยะ เกี่ยวกับเรื่องราวที่มีคาถาประกอบ

เวมยาคরণะ พระพุทธานุญาตที่เป็นความเรียง

คาถา เป็นคำประพันธ์ร้อยกรอง

ดูทาน พระพุทธพจน์ที่เปล่งออกมาในโอกาส
ต่าง ๆ

อติวุตถกะ เรื่องที่กล่าวถึงโดยอ้างพระพุทธ-
คำรัส

ชาตก เรื่องในอภิธกขาติของพระพุทธเจ้า
อัทธกธรรม เรื่องที่เกี่ยวกับความมหัศจรรย์
เวทิลละ เรื่องที่พระพุทธเจ้าทรงโต้ตอบกับ
บุคคลต่าง ๆ

สังโยชน์

กิเลสที่ผูกมัดใจสัตว์โลก มี ๑๐ อย่าง คือ
สักกายทิฏฐิ ความเห็นเป็นเหตุถือตัว
วิจิจิกขา ความลังเลไม่แน่ใจ

ศีลัพพตปรามาส ความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์
โดยเข้าใจว่ามีไฉนภัยพิบัติหรือพรต
บางอย่าง

กามราคะ ความกำหนัดด้วยอำนาจกิเลสกาม
ปฏิมะ ความหลงผิดด้วยอำนาจแห่งโทสะ
(๕ อย่างนี้เป็นสังโยชน์อย่างหยาบเรียก
โอรัมภาตियะ)

รูปราคะ ความพอใจในรูปธรรม เช่น พอใจ
คนบางคน

อรูปราคะ ความพอใจในอรูปรธรรม เช่น พอใจ
ในความสุก

มานะ ความถือตัว

อุทัจจะ ความถือพละงานจนเกินเลย

อวิชา ความโง่เขลาเป็นเหตุให้ไม่รู้ความ
จริง

(๕ อย่างนี้เป็นสังโยชน์อย่างละเอียดเรียก
อุทธัมภากิยะ)

สตรีที่ดำรงเพศสมณะโดยถือศีล ๑๐ ศาสนา
สามเณร

การกระทำที่ชอบที่ควร การเอาใจใส่ดูแล
สตรีที่เชื่อสามศากยะ

สิ่งที่ต้องศึกษา

สามเณรผู้รับศึกษาสมมติ ๒ ประการ เพื่อ
ปฏิบัติให้ครบ ๒ ปี โดยไม่เฝ้าพร่อง เมื่อ
ครบกำหนดแล้วสามารถขออุปสมบทเป็นภิกษุได้

ขอบเขตที่สงฆ์ใช้ทำสังกรรมบางอย่าง

ข้อที่ควรศึกษา ควรสำเหนียก

กถา เรื่องราว

วิธีการระงับเรื่องราว กถาที่เกิดขึ้น

การประพฤติกในสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม

ผู้ไม่มีความละอาย

ไม่แน

การกล่าวสอน

การสอน การชี้แจง

สัตว์ชนิดหนึ่ง ไม่ใช่มนุษย์

พระอริยมุคคณูบรรพจรธรรมชั้นสูงสุด

ความรู้งี้ มี ๒ อย่าง คือ

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

สามเณร

อันเตवासีก
อันตรายิกธรรม
อัฏฐาน

อุปชฌาย์

อุปสัมปทาเปกชา
อุภโตพณฺฑชนก
อุกถวิมนุสสรธรรม
เอหิกิกอุปสัมปทา

โอวาทอุปสัมปทา
อามตี

อิทธิวิธี ฐ์แสงฤทธิไค
ทิพโสศ ฐุทิพย์
เจโตปริยญาณ ฐ์กำหนดใจผู้ตื่น
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฐ์ระลึกชาติได้
ทิพจักขุ ทาทิพย์
อาสวกชยญาณ ฐ์ทำอัสวะให้สิ้น
ผู้เป็นศิษย์
สิ่งที่เป็นวันตรายกอมรรค ผล นิพพาน
การเรียกเข้าหมู่ คือเรียกภิกษุหรือภิกษุณี
ผู้ต้องอามตีสังฆาภิเสกแล้ว ไก่ประพฤตินานัต
ครบตามกำหนด จากนั้นสงฆ์จึงเรียกเข้าหมู่
แสงความเป็นผู้บริสุทธิ์
ภิกษุผู้รับรองและเป็นประธานให้การอุปสมบท
แก่กุลบุตรในพระพุทธศาสนา
ผู้มุ่งต่อการอุปสมบท
คนสองเพศ คือมีทั้งเพศหญิงและเพศชาย
ธรรมอันสูงยิ่งของมนุษย์
การอุปสมบทโดยพระพุทธเจ้าโดยตรง ด้วยการ
ตรัสว่า เธอจงเป็นภิกษุ มาเถิด
การอุปสมบทด้วยการให้โอวาท
การตอง คือล่วงละเมิดพระพุทธรูปฤทธิไค

ภาคผนวก ข.

ศึกษาบทของภิกษุณี

(ส่วนที่มีโลกดาวไว้ในบทที่ ๒)

นิสสัยกติกายาจิตตีย์

มัตตวรรค

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด พึ่งทำการสังฆสมาทร เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์
๒. อนึ่ง ภิกษุณีใด อธิษฐานว่ากาลจิวร ว่าเป็นกาลจิวร แลแล้วแจกกัน เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใด เปลี่ยนจิวรกันกับภิกษุณีแล้ว นางลุกขึ้นในภายหลัง อย่างนี้ว่า แม่เจ้า เธอจงรับจิวรของเธอไป จงนำจิวรของกฉันฉันนั้นมา นี่จิวร ของเธอก็คงเป็นของเธอ นั้นจิวรของกฉันก็คงเป็นของกฉัน เธอจงนำจิวรฉันนั้น ของกฉันมา จงนำจิวรของเธอกลับไป ดังนี้ จึงเธอมาทักก็ ให้จึงเธอมาทักก็ เป็น นีสสัยกติกายาจิตตีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ออกปากขอของอย่างหนึ่งได้แล้ว พึ่งออกปากขอของ อื่นอีกอย่าง เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๕. อนึ่ง ภิกษุณีใด สั่งให้จ่ายของอย่างหนึ่งแล้ว สั่งให้จ่ายของอื่นอีก อย่าง เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้เปลี่ยนซึ่งมีจจัยอย่างอื่น ด้วยกับปมิมกัณฑ์ที่เขา ถวายไว้เพื่อเป็นมูลค่าแก่มีจจัยอย่างหนึ่ง อุทิศไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งเขาคังใจถวายสงฆ์ เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้เปลี่ยนซึ่งมีจจัยอย่างอื่น ด้วยกับปมิมกัณฑ์ที่เขา ถวาย เพื่อไว้เป็นมูลค่าแก่มีจจัยอย่างหนึ่ง อุทิศไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งเขาคังใจถวายสงฆ์ แก่ขอมาเป็นส่วนตัว เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้เปลี่ยนซึ่งมีจจัยอย่างอื่น ด้วยกับปมิมกัณฑ์ที่เขาถวาย ไว้เพื่อเป็นมูลค่าแก่มีจจัยอย่างหนึ่ง อุทิศไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งเขาคังใจจะถวายแก่ภิกษุณี หนึ่งคน เป็นนีสสัยกติกายาจิตตีย์

๙. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้เปลี่ยนซึ่งปัจจัยอย่างอื่น ด้วยกับปัจจัยที่ที่เขาถวายไว้ เพื่อเป็นมูลค่าปัจจัยอย่างหนึ่ง อุทิศไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งเขาดังใจถวายภิกษุณีหมามาก แต่ขอมาเป็นส่วนตัว เป็นนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๐. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้เปลี่ยนซึ่งปัจจัยอย่างอื่น ด้วยกับปัจจัยที่เขาก่อถวายไว้ เพื่อเป็นมูลค่าปัจจัยอย่างหนึ่ง อุทิศไว้อย่างหนึ่ง ซึ่งเขาดังใจถวายบุคคล แต่ขอมาเป็นส่วนตัว เป็นนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๑. ภิกษุ (ภิกษุณี)^๑ มีบาตรร้าวยังไม่ถึง ๑๐ นิ้ว ขอบาตรใหม่ แต่กฤตที่สุดที่ไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวารณา ไก่มา ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) รับประทานเภสัชทั้ง ๕ คือ เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย แล้วเก็บไว้ฉันได้เพียง ๗ วัน เป็นอย่างยิ่ง ถ้าให้ล่วง ๗ วันไป ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ให้จิวรแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่นแล้วโกรธ ซึ่งเธอกินมาเองก็มิใช่ให้ผู้อื่นซึ่งเธอมากก็มิใช่ ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ขอควยแต่กฤตที่สุดที่ไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวารณา เธอมาให้ช่างทุกทอเป็นจิวร ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๕. ถ้ากฤตที่สุดที่ไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวารณา สั่งให้ช่างทุกทอจิวร เพื่อจะถวายแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) ถ้าภิกษุ (ภิกษุณี) ไปกำหนดให้เขาทำให้ก็มิใช่แล้วจะให้รางวัลแก่เขา ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๑๖. ถ้าถือ ๑๐ วัน จะถึงวันปวารณา ก็ตั้งแต่วันขึ้น ๒ ค่ำ เดือน ๑๑ ถ้าทายกรับจะถวายผ้าจำนำพรรษา ก็รับเก็บไว้ได้ แต่ถ้าเก็บไว้เกินกาลจิวรไป

^๑คำว่า ภิกษุณีที่อยู่ในวงเล็บทุกสิกขาบท เป็นสิกขาบทที่ไว้ร่วมกับภิกษุ.

ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์ ภายในวันนั้นทั้งนี้ ถ้าจำพรรษาแล้วไม่ได้กรานกฐิน นับแต่วัน
 ปวารณาไปเดือนหนึ่ง คือ ตั้งแต่แรมค่ำหนึ่ง เดือน ๑๑ ถึงกลางเดือน ๑๒ ถ้าได้
 กรานกฐินนับแต่วันปวารณาไป ๕ เดือน คือ ตั้งแต่แรมค่ำหนึ่ง เดือน ๑๑ ถึงกลาง
 เดือน ๔

๑๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) รุกข และนอมลาภที่เขาจะถวายสงฆ์มาเพื่อตน
 ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

จิรวรรค

๑. อนึ่ง ภิกษุณี ผู้จะให้เขาจำหนมหนัก ฟังให้จ่ายได้เพียงราคา
 ๔ กังสะ เป็นอย่างย้ง ถ้าให้จ่ายยิ่งกว่านั้น เป็นนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๒. อนึ่ง ภิกษุณี ผู้จะให้เขาจำหนมเบา ฟังให้จ่ายได้เพียงราคา
 ๒ กังสะกึ่งเป็นอย่างย้ง ถ้าให้จ่ายยิ่งกว่านั้น เป็นนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทรงอธิเรกจีวรได้เพียง ๑๐ วัน เป็นอย่างย้ง ถ้า
 ลวง ๑๐ วันไป ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) อยู่ปราศจากไตรจีวรแม้นคืนหนึ่ง ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์
 เว้นไว้แต่โสภณมณี

๕. ถ้าผ้าเกิดขึ้นแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) ๆ ประสงค์จะทำจีวร แต่ยังไม่พอ
 ถ้ามีหวังว่าจะได้มาอีก ฟังเก็บผ้าขึ้นไว้ได้เพียงเดือนหนึ่งเป็นอย่างย้ง ถ้าเก็บไว้
 ให้เกินเดือนหนึ่งไป แม้ถึงยังมีหวังว่าจะได้มา ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ขอจีวรตอกฤหัสถ์ ผู้ไม่ไฉนาคิไม่ไช่ปวารณา ได้มา
 ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์ เว้นไว้แต่มีสมัยที่จะขอจีวรได้ คือ เวลาภิกษุ (ภิกษุณี) มีจีวร
 อันโจรลักไป หรือมีจีวรอันดับหายเสีย

๗. ในสมัยเช่นนั้น จะขอเขาได้ก็เพียงผ้าถุงผ้าห่มเท่านั้น ถ้าขอให้เกิน
 กว่านั้น ได้มา ต้องนิสสัยกติกายาจิตตีย์

๘. ถ้าบุคคลที่ไม่ใช่ญาติไม่ใช่ปวรรณา เขาพูดว่า เขาจะถวายจีวรแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) ชื่อนี้ ภิกษุ (ภิกษุณี) นั้นทราบความแล้ว เขาไปพูดให้เขากวายนี้อย่างนั้นอย่างนี้ ที่มีราคาแพงกว่าที่คิดว่าที่เขากำหนดไว้เดิม โฉมมา ต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์

๙. ถ้าบุคคลผู้จะถวายจีวรแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) มีหลายคน แต่เขาไม่ใช่ญาติ ไม่ใช่ปวรรณา ภิกษุ (ภิกษุณี) ไปพูดให้เขารวมทุนเข้าเป็นอันเดียวกัน ให้ซื้อจีวรที่แพงกว่าที่คิดว่าเขาที่กำหนดไว้เดิม โฉมมา ต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์

๑๐. ถ้าใคร ๆ นำทรัพย์มาเพื่อค่าจีวรแล้วถามภิกษุ (ภิกษุณี) ว่า ใกรเป็นไวยาวจักรของเธอ ถ้าภิกษุ (ภิกษุณี) ต้องการจีวร ก็พึงแสดงกนวัตหรืออุบาสก ว่าผู้นี้เป็นไวยาวจักรของภิกษุ (ภิกษุณี) ทั้งหลาย ถวายเขาอบหมายไวยาวจักรนั้นแล้วส่งภิกษุ (ภิกษุณี) ว่าถ้าต้องการจีวรให้เข้าไปหาไวยาวจักร ภิกษุ (ภิกษุณี) นั้นพึงเข้าไปหาเขาแล้วทวงว่า เราต้องการจีวรครั้งนี้ได้ ๓ ครั้ง ถ้าไม่ไถ่จีวร ไปยื่นแก้ขอเขาเห็นได้ ๒ ครั้ง ถ้าไม่ไถ่ขึ้นไปทวงให้เกิน ๓ ครั้ง ยื่นเกิน ๒ ครั้ง โฉมมา ต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์ ถ้าไปทวงและยื่นครบกำหนดแล้วไม่ไถ่จีวร จำเป็นต้องไปบอกเจ้าของเงินว่าของนั้นไม่สำเร็จประโยชน์แก่ตน ให้เขาเรียกเอาของเขาขึ้นมาเสีย

โกศิยวรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) รับเองก็ดี ใจให้ผู้อื่นรับก็ดี ซึ่งทองและเงินหรือยี่นกีทองและเงินที่เขาเก็บไว้เพื่อตน ต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำการซื้อขายด้วยรูปิยะ คือของที่เขาใช้เป็นทองและเงินต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) แลกเปลี่ยนสิ่งของกับภคฤหิณี ต้องนิสสัคคิยปาจิตตีย์

ปาจิตตีย์

สสุณวรรค

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด ฉันทระเทียม เป็นปาจิตตีย์
๒. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้ออนชนในที่นถย เป็นปาจิตตีย์
๓. เป็นปาจิตตีย์ ในเพราะสัมภัสบริเวณองกรหัส
๔. เป็นปาจิตตีย์ ในเพราะไซหอนยางเกลี้ยง ๆ
๕. อนึ่ง ภิกษุณีผู้จะไซหน้าชำระ ฟิงไซชำระลึกเพียงสองซ้อของคุลีเป็น
อย่างยั้ง เกินกว่านั้น เป็นปาจิตตีย์
๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด เมื่อภิกษุกำลังฉันอยู่ เข้าไปปฏิบัติอยู่ใกล้ ๆ ค่าย
น้ำฉัน หรือค้ำยการพัทวิ เป็นปาจิตตีย์
๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ขอถักให้ขอถัก ถักถัก ให้อักถัก ตักถัก ให้อักถัก
หุงถัก ให้อักถัก ซึ่งขาวเปลือกสก แลฉัน เป็นปาจิตตีย์
๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด เทหรือให้เท ซึ่งอุจจาระถัก บัสสาวะถัก หยากเยื่อ
ถัก ของเป็นเลนถัก ณ ภายนอกฝาที่พ่านักถัก ณ ภายนอกกำแพงถัก เป็นปาจิตตีย์
๙. อนึ่ง ภิกษุณีใด เทหรือให้เท ซึ่งอุจจาระถัก บัสสาวะถัก หยากเยื่อ
ถัก ของเป็นเลนถัก ลงในของเขี้ยวสก เป็นปาจิตตีย์
๑๐. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไปอุการฉันรำถัก การชันร่อนถัก การประโคมจนตรี
ถัก เป็นปาจิตตีย์

ฉันทการวรรค

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด กับบุรุษหนึ่งถ่อหนึ่ง ยืนร่วมถัก เจริจร่วมถัก ในเวดาก
ถักกันไม่มีประทีป เป็นปาจิตตีย์

๒. อนึ่ง ภิกษุใด กับภุชหนึ่งต่อหนึ่ง ยืนร่วมกัถิ เจรจาร่วมกัถิ ในสถานที่กำลัง เป็นปาจิตถีย์

๓. อนึ่ง ภิกษุใด กับภุชหนึ่งต่อหนึ่ง ยืนร่วมกัถิ เจรจาร่วมกัถิ ในสถานที่ยืน เป็นปาจิตถีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุใด ยืนร่วมกัถิ เจรจาร่วมกัถิ กระซิบใกล้หูกัถิ กับภุชหนึ่งต่อหนึ่ง ในถนนกัถิ ในตรอกกัถิ ในทางสามแพร่งกัถิ ส่งภิกษุณีผู้เป็นเพื่อนกลับไปที่กัถิ เป็นปาจิตถีย์

๕. อนึ่ง ภิกษุใด เข้าไปสู่สกุลทั้งหลาย ในเวลาก่อนอาหาร นั่งนอนอาสนะแล้ว ไม่บอกลาเจ้าของบ้าน หลีกไป เป็นปาจิตถีย์

๖. อนึ่ง ภิกษุใด เข้าไปสู่สกุลในเวลาหลังอาหาร ไม่บอกกล่าวพวกเจ้าของบ้าน นั่งกัถิ นอนกัถิ ยมอาสนะ เป็นปาจิตถีย์

๗. อนึ่ง ภิกษุใด เข้าไปสู่สกุลทั้งหลายในเวลาวิกาล ไม่บอกพวกเจ้าของบ้าน ลากกัถิ ใ้ลากกัถิ ซึ่งเครื่องนอน แล้วนั่งกัถิ นอนกัถิ เป็นปาจิตถีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุใด ใ้คนอื่นโพนทนา โภยใ้เชื่อผิด เข้าใจผิด เป็นปาจิตถีย์

๙. อนึ่ง ภิกษุใด แข่งกนกกัถิ คนอื่นกัถิ กล้วยนรกหรือกล้วยพรมจรรย์ เป็นปาจิตถีย์

๑๐. อนึ่ง ภิกษุใด พรวักีตนแล้วร้องไห้ เป็นปาจิตถีย์

นิกคาวรค

๑. อนึ่ง ภิกษุใด เปลื้องกายอาบน้ำ เป็นปาจิตถีย์

๒. อนึ่ง ภิกษุใด ผู้จะใ้เท้าอาบน้ำ พึงใ้เท้าใ้ใ้ประมาณ นี้ประมาณ ในค่านัน โดยยาว ๔ คืบ โดยกว้าง ๒ คืบ กล้วยกับสุกต เขตเท้าใ้หลวงประมาณนั้น เป็นปาจิตถีย์ มีอันใ้คักเสีย

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใด เลาะกัถิ ให้เลาะกัถิ ซึ่งจีวรของภิกษุณีแล้ว เธอไม่มีอันตราายในภายหลัง ไม่เย็บ ไม่ทำการชวนชวาย เพื่อให้เย็บพัน ๔ - ๕ วัน ไป เป็นปาจิตตีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยั้งวาระผลัดเปลี่ยนผ้าสังฆาฏิ อันมีกำหนด ๕ วัน ให้เกินไป เป็นปาจิตตีย์

๕. อนึ่ง ภิกษุณีใด ใช้จีวรสับเปลี่ยน เป็นปาจิตตีย์

๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด ทำลาภ คือ จีวรของหมู่ให้เป็นอันตราาย เป็นปาจิตตีย์

๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ห้ามการแจกจีวรอันเป็นไปโดยชอบธรรม เป็นปาจิตตีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้สมณจีวรแก่ชาวบ้านกัถิ ปริพาชกกัถิ ปริพาชิกา กัถิ เป็นปาจิตตีย์

๙. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสมัยจีวรกาลให้ล่วงไป ถวายหวังว่าจะได้จีวรอันไม่แน่นอน เป็นปาจิตตีย์

๑๐. อนึ่ง ภิกษุณีใด ห้ามการเคาะกฐินอันเป็นไปแล้วโดยธรรม เป็นปาจิตตีย์

อุฎฺฐาการก

๑. อนึ่ง เหล่าภิกษุณีใด สองรูปนอนในเตียงเดียวกัน เป็นปาจิตตีย์

๒. อนึ่ง เหล่าภิกษุณีใด สองรูปมีผ้าลาดและผ้าห่มพื้นเดียวกันนอน เป็นปาจิตตีย์

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใด แกล้งก่อความไม่สำราญให้แก่ภิกษุณี เป็นปาจิตตีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่ช่วยเหลือ ไม่ชวนชวายเพื่อให้ผู้อื่นช่วยเหลือซึ่งสหชีวิตนี้ผู้ได้รับความลำบาก เป็นปาจิตตีย์

๕. อนึ่ง ภิกษุณีใด ให้อภัยแก่ภิกษุณีแล้ว โกรธ ชัดใจ นุกนารากี้ ใหญ่กว่าก็ เป็นปาจิตีย์

๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด อยู่ดุกดลกับกหมกี้กี้ กัมนุตรกหมกี้กี้ ภิกษุณีนั้น อันภิกษุณีทั้งหลายฟังว่ากล่าวอย่างนี้ว่า แม่เจ้าขออย่าได้อยู่ดุกดลกับกหมกี้หรือบุตร กหมกี้ แม่เจ้าขอจงแยกออก สงฆ์อมสรร เสริฐความแยกออกอย่าง เดียวแก่พื้นอง หลิง แลภิกษุณีนั้น อันภิกษุณีทั้งหลายว่ากล่าวอย่างนี้ ยังยกย่องอยู่อย่างนั้น เทียว ภิกษุณีนั้นอันภิกษุณีทั้งหลาย ฟังสวคสมนุภาสกว่าจะครบ ๓ ครั้ง เพื่อให้สละการ กระทำนั้น หากเชอถูกสวคสมนุภาส กว่าจะครบ ๓ ครั้งอยู่สละการกระทำนั้นได้ การสละได้แบบนี้ นั้นเป็นกาเรตี หากไม่สละ เป็นปาจิตีย์

๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่มีพวกเกวียนเป็นเพื่อน เทียวจาริกไปในสถานที่ ซึ่งรู้จักนอญว่ามีรังเกยจ มีภัยเฉพาะหน้า ๗ ภายในรัฐฐะ เป็นปาจิตีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่มีพวกเกวียนเป็นเพื่อน เทียวจาริกไปในสถานที่ ซึ่งรู้จักนอญว่ามีรังเกยจ มีภัยเฉพาะหน้า ภายนอกรัฐฐะ เป็นปาจิตีย์

๙. อนึ่ง ภิกษุณีใด เทียวจาริกไปในภายในพรรษา เป็นปาจิตีย์

๑๐. อนึ่ง ภิกษุณีใด อยู่จำตลออกจตุณแล้ว ไม่หลีกเลี่ยงสู่จาริก โภยที่สุค แม่นั้นหนทาง ๘ - ๖ โยชน เป็นปาจิตีย์

จิตตการวรรค

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไปดูโรงละครหลวงกี้ อากการประกวดภาพกี้ สถานที่หย่อนใจกี้ ดูหยานกี้ สระโฆคชรัตกี้ เป็นปาจิตีย์

๒. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไซตั้งกี้ แกรกี้ เป็นปาจิตีย์

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใด กรอค้าย เป็นปาจิตีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ทำงานช่วยเหลือสำหรับภคหัตถ์ เป็นปาจิตีย์

๕. หนึ่ง ภิกษุณีใด ผู้อันภิกษุณีกล่าวอยู่ว่า มาเถิด แม่เจ้าจงช่วยระงับ
อธิภรณนี้ รับคำวาก็ละแล้ว นางไม่เมืออัครายในภายหลัง ไม่ระงับ ไม่ทำการชาน
ชวายเพื่อระงับเป็นปาจิตตีย์

๖. หนึ่ง ภิกษุณีใด ให้ของเคี้ยวหรือของบริโภคแก่ชาวบ้านก็ดี แก่
ปริพาชกก็ดี แก่ปริพาชิกาก็ดี กายมือของตนเอง เป็นปาจิตตีย์

๗. หนึ่ง ภิกษุณีใด ใจผาอาศัยไม่ละ เป็นปาจิตตีย์

๘. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่มอบหมายห้องที่อยู่หลักไปสู่จาริก เป็นปาจิตตีย์

๙. หนึ่ง ภิกษุณีใด เรียนศรัทธาวิชา เป็นปาจิตตีย์

๑๐. หนึ่ง ภิกษุณีใด สอนศรัทธาวิชา เป็นปาจิตตีย์

อารามวรรค

๑. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่บอกกล่าวก่อน เข้าสู่อาราม เป็นปาจิตตีย์

ก. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่บอกกล่าวภิกษุที่มีอยู่ก่อน เข้าสู่อาราม
เป็นปาจิตตีย์

ข. หนึ่ง ภิกษุณีใด รู้อยู่ ไม่บอกกล่าว เข้าไปสู่อารามที่มีภิกษุ
เป็นปาจิตตีย์

๒. หนึ่ง ภิกษุณีใด คำกัถิ กล่าวชู้กัถิ ซึ่งภิกษุ เป็นปาจิตตีย์

๓. หนึ่ง ภิกษุณีใด ซึ่งเคี้ยวถกกล่าวติลณะ เป็นปาจิตตีย์

๔. หนึ่ง ภิกษุณีใด อันทายกนิมนต์แล้ว หรือห้ามภักตแล้ว เคี้ยวกัถิ จันกัถิ
ซึ่งของเคี้ยว หรือของฉัน เป็นปาจิตตีย์

๕. หนึ่ง ภิกษุณีใด เป็นกนกระที่เระถูต เป็นปาจิตตีย์

๖. หนึ่ง ภิกษุณีใด จำพรรษาอยู่ในอารามที่ไม่มีภิกษุ เป็นปาจิตตีย์

๗. หนึ่ง ภิกษุณีใด จำพรรษาแล้ว ไม่พิจารณาคอสงฆ์สองฝ่าย กาย
สถาน ๓ คือ กายใจเห็นกัถิ กายใจยินกัถิ กายรังเกียจกัถิ เป็นปาจิตตีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่ไปเพื่อโอวาทกัถิ เพื่อธรรมเป็นเหตุอยู่ร่วมกัถิ เป็นปาจิตตีย์

๙. อนึ่ง ทุก ๆ ระยะเวลาถึงเดือน ภิกษุณีพึงหวังเฉพาะธรรม ๒ ประการ จากภิกษุสงฆ์ คือ การถามอุโบสถ ๑ การเข้าไปขอโอวาท ๑ เมื่อผ่านไตรมาส ๒ อย่างนั้น เป็นปาจิตตีย์

๑๐. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่บอกกล่าวสงฆ์หรือคณะ กับบุรุษหนึ่งค่อหนึ่ง ไท่บงกัถิ ฆากัถิ ฆะกัถิ ทากัถิ ทัณกัถิ แคะกัถิ ซึ่งผีหรือบาดแผล อันเกิดในร่มผ้า เป็นปาจิตตีย์

กัถินีวารก

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสกรมีครรภ์ให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๒. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสกรมีลูกอ่อนให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใดยังศึกษานานาผู้ยังมีไถ่ศึกษาศึกษาในธรรม ๒ ประการ ตลอดสองฝน ให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานานาผู้ไถ่ศึกษาศึกษาในธรรม ๒ ประการ ตลอดสองฝนแล้ว อันสงฆ์ยังมีไถ่สมมติให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๕. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังเด็กหญิงชาวบ้านมีอายุหย่อน ๑๒ ฝน ให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังเด็กหญิงมีอายุ ๑๒ ปีบริบูรณ์ ผู้ยังมีไถ่ศึกษา ศึกษาในธรรม ๒ ประการ ตลอดสองฝน ให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังเด็กหญิงมีอายุครบ ๑๒ ปี ผู้ไถ่ศึกษาศึกษา ในธรรม ๒ ประการ ตลอดสองฝนแล้ว อันสงฆ์ยังมีไถ่สมมติ ให้บวช เป็นปาจิตตีย์

๘. อนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสหชีวิตีให้บวชแล้ว ไม่อนุเคราะห์ ไม่ยังผู้อื่น ให้อนุเคราะห์ สิ้นสองฝน เป็นปาจิตตีย์

๙. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่ถือความปัดคดีผู้ให้บวช สิ้นสองฝน เป็นปาจิตถีย์
๑๐. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสหชีวิตีให้บวชแล้ว ไม่พาหลักไป ไม่ให้พาหลักไป โดยที่สุกแม่สิ้นระยะทาง ๕ - ๖ โยชน์ เป็นปาจิตถีย์

กุมารีอุทวารก

๑. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสตรีผู้เป็นกุมารี มีอายุหย่อน ๒๐ ปี ให้บวช เป็นปาจิตถีย์
๒. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสตรีผู้เป็นกุมารี มีอายุครบ ๒๐ ปีแล้ว ผู้ยังมีไต่ศึกษาสิกขาในธรรม ๒ ประการ ตลอด ๒ ฝน ให้บวช เป็นปาจิตถีย์
๓. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสตรีผู้เป็นกุมารี มีอายุครบ ๒๐ ปี ผู้ไต่ศึกษาสิกขาในธรรม ๒ ประการ ตลอด ๒ ฝนแล้ว อันสงฆ์ยังมีไต่สมมติให้บวช เป็นปาจิตถีย์
๔. หนึ่ง ภิกษุณีใด มีพรรษาหย่อน ๑๒ ยังอุลลิกาให้บวช เป็นปาจิตถีย์
๕. หนึ่ง ภิกษุณีใด มีพรรษาครบ ๑๒ แล้ว อันสงฆ์ยังมีไต่สมมติยังอุลลิกา ให้บวช เป็นปาจิตถีย์
๖. หนึ่ง ภิกษุณีใด อันภิกษุณีสงฆ์กล่าวอู่ว่า ดูกรมแม่เจ้า เขอยังไม่สมถวรให้อุลลิกาวาชก่อน กังนี้ รับคำว่า ก็แล้ว ภายหลังถึงธรรม คือ บ่นว่า เป็นปาจิตถีย์
๗. หนึ่ง ภิกษุณีใด กล่าวกะตักขมานาว่า ดูกรมแม่เจ้า ถ้าเธอจักให้จิวรแก่เรา เมื่อไต่เขนนี้ เราจึงจะให้เธออุปสมบท กังนี้แล้ว นางไม่มีอันตรายในภายหลัง ไม่ให้อุปสมบท ไม่ทำการชวนชวายเป็นให้อุปสมบท เป็นปาจิตถีย์
๘. หนึ่ง ภิกษุณีใด กล่าวกะตักขมานาว่า ดูกรมแม่เจ้า ถ้าเธอจักติดตามเราตลอด ๒ ปี เมื่อไต่เขนนี้ เราจึงจะให้เธออุปสมบท กังนี้แล้วนางไม่มีอันตรายในภายหลัง ไม่ให้อุปสมบท ไม่ทำการชวนชวายเป็นให้อุปสมบท เป็นปาจิตถีย์

๙. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานาณูเกี่ยวกับขงกายบุรุษบุคคลดุกลีกับเด็ก
หนุ่มบุรุษราย ผู้ยังขายให้ระทมโศก ไท้บวช ทองอำบติปาจิตีย์

๑๐. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานาณูอัมมารคามิกาหรือสามี ยังมีไค้
อชฺฐาตไ้บวช เป็นปาจิตีย์

๑๑. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานาณาไ้บวช ก้วยให้ฉันทะถ้าง เป็น
ปาจิตีย์

๑๒. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานาณาไ้บวชทุก ๆ ฝน เป็นปาจิตีย์

๑๓. หนึ่ง ภิกษุณีใด ฝนหนึ่งยังศึกษานา ๒ รูป ไ้บวช เป็นปาจิตีย์

ฉิกตฺวาหนวรรค

๑. หนึ่ง ภิกษุณีใด มีชฺฐาพาธ ไ้ธรรมและรองเท้า เป็นปาจิตีย์

๒. หนึ่ง ภิกษุณีใด มีชฺฐาพาธ ไปโดยขยาน เป็นปาจิตีย์

๓. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไ้เค้รื่องประดับเจว เป็นปาจิตีย์

๔. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไ้เค้รื่องประดับสำหรับสตรี เป็นปาจิตีย์

๕. หนึ่ง ภิกษุณีใด อามน้ำก้วยเค้รื่องประหินมีกลิ่นหอม เป็นปาจิตีย์

๖. หนึ่ง ภิกษุณีใด อามน้ำก้วยก้วยานที่อบ เป็นปาจิตีย์

๗. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังภิกษุณีไ้หนวกกัถิ ไ้พ้หนักัถิ เป็นปาจิตีย์

๘. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังศึกษานาณาไ้หนวกกัถิ ไ้พ้หนักัถิ เป็นปาจิตีย์

๙. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสามเตรีไ้หนวกกัถิ ไ้พ้หนักัถิ เป็นปาจิตีย์

๑๐. หนึ่ง ภิกษุณีใด ยังสตรีกฤหัสถ์ไ้หนวกกัถิ ไ้พ้หนักัถิ เป็นปาจิตีย์

๑๑. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่ขอโอกาส ยังนบอาสนะเบ้องหน้าภิกษุ เป็นปาจิตีย์

๑๒. หนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่มีผัวรัถกัน เจ้าบ้าน เป็นปาจิตีย์

นุสาวาทวรรค

๑. ชุกยก ตองปาจิตถีย์
๒. คำภิกษุ (ภิกษุณี) ตองปาจิตถีย์
๓. ล้อเสียบภิกษุ (ภิกษุณี) ตองปาจิตถีย์
๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) สอนธรรมแก่อนุปลัมบัน ถ้าพร้อมกัน ตองปาจิตถีย์
๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) นอนในที่มุ่งที่บังอันเกี่ยวข้องกับอนุปลัมบัน เกิน ๓ คืนขึ้นไป ตองปาจิตถีย์
๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) นอนในที่มุ่งที่บังอันเกี่ยวข้องกับผู้หญิง (ผู้ชาย) แม้ในคืนแรก ตองปาจิตถีย์
๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) แสดงธรรมแก่ผู้หญิง (ผู้ชาย) เกินกว่า ๒ คำขึ้นไป ตองปาจิตถีย์^๑
๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) บอกอุตถวิมุสสรธรรมที่มีจริง แก่อนุปลัมบัน ตองปาจิตถีย์
๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) บอกอามัถิชั่วหยาบของภิกษุ (ภิกษุณี) อื่นแก่อนุปลัมบัน ตองปาจิตถีย์^๒
๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ชุกเองก็ ใจให้ผู้อื่นชุกก็ ฝั่งแผ่นดิน ตองปาจิตถีย์

อุทกามวรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) พรากของเขี้ยวซึ่งเกิดอนุภันท์ ให้หลุดจากที่ ตองปาจิตถีย์

^๑ เว้นไว้แต่มีบุรุษ (สตรี) ผู้รู้เล็งสาวชุกด้วย.

^๒ เว้นไว้แต่โกศम्मติ.

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ประพฤติทอนาจาร สงฆ์เรียกตัวมาถาม แกลงพูด
กลบเกลื่อนก็ตี นิ่งเสียไม่พูดก็ตี ถ้าสงฆ์สวดประกาศข้อความนั้นจบ ต้องปาจิตถีย์

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ตีเถียนภิกษุ (ภิกษุณี) อันที่สงฆ์สมมติให้เป็นผู้นำ
การสงฆ์ ถ้าเขอท่าโกยชอบ ตีเถียนเปล่า ๆ ต้องปาจิตถีย์

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) เอาเตียง ตั้ง พูก เก้าอี้ สองสงฆ์ไปตั้งในที่แจ้ง
แล้ว เมื่อหลีกไปจากที่นั้น ไม่เก็บเองก็ตี ไม่ใช่ให้ผู้อื่นเก็บก็ตี ไม่มอบหมายแก่ผู้อื่น
ก็ตี ต้องปาจิตถีย์

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) เอาที่นอนของสงฆ์นอนในกุฏิสงฆ์แล้ว เมื่อหลีก
ไปจากที่นั้น ไม่เก็บเองก็ตี ไม่ใช่ให้ผู้อื่นเก็บก็ตี ไม่มอบหมายแก่ผู้อื่นก็ตี ต้องปาจิตถีย์

๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) รู้ยู่ ว่า กุฎีนี้มีผู้อยู่ก่อน แกลงไปนอนเบียดด้วยหวัง
จะให้ผู้อยู่ก่อนกับแค้นใจ เขาก็จะหลีกไปเอง ต้องปาจิตถีย์

๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) โกรธเคืองภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ชุกกร่าไล่ออกจาก
กุฏิสงฆ์ ต้องปาจิตถีย์

๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) นั่งทับถัก นอนทับถัก บนเตียงถัก บนตั้งถัก อันมีเท้า
ไม้ไค้ตรึงให้แน่น ซึ่งเขาวางไว้บนร่างร้านที่เขาเก็บของในกุฎี ต้องปาจิตถีย์

๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) จะเขาดินหรือปูนโบกหลังตากุฎี พังโบกได้แต่เพียง
๓ ชั้น ถ้าโบกเกินกว่านั้น ต้องปาจิตถีย์

๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) รู้ยู่ ว่า น้ำนี้ตัวสัตว์ เขารกหน้าหรือดิน ต้องปาจิตถีย์

โทษนวรรค

๑. อาหารในโรงทานที่ทั่วไปไม่กินหมด ภิกษุ (ภิกษุณี) ไม่เก็บใช้
ฉันไว้แต่เฉพาะวันเดียวแล้ว ต้องหยุดเสียบในระหว่าง ต่อไปจึงฉันได้อีก ถ้าฉันติด ๆ
กันตั้งแต่สองวันขึ้นไป ต้องปาจิตถีย์

๒. ถ้าทายกเขามาฉันแต่ ออกชื่อโภชนะทั้ง ๕ อย่าง คือ ข้าวสุก
ขนมสกล ขนมแห้ง ปลา เนื้อ อย่างใดอย่างหนึ่ง ถ้าไปรับของนั้นมาหรือฉันของมัน
พร้อมกันตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไป ต้องปาจิตีย์ เว้นไว้แต่สมัย คือ เป็นไข้อย่าง ๑ หน้า
จิ๋วเวลาอย่าง ๑ เวลาทำจิ๋วอย่าง ๑ เกินทางไกลอย่าง ๑ ไปทางเรืออย่าง ๑
อยู่มากด้วยกันมีเหตุผลไม่พอฉันอย่าง ๑ โภชนะเป็นของสมณะอย่าง ๑

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) เข้าไปมีเพศบาทในฆราวาส ทายกเขาเอาขนมมาถวาย
เป็นอันมาก จะรับได้เป็นอันมากเพียง ๓ ชาติเท่านั้น ถ้ารับให้เกินกว่านั้น ต้อง
ปาจิตีย์ ของที่รับมากเช่นนั้น ต้องแบ่งให้ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฉันของเคี้ยวของฉันที่เป็นอาหารในเวลาวิกาล คือ
ตั้งแต่เที่ยงแล้วไปจนถึงวันใหม่ ต้องปาจิตีย์

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฉันของเคี้ยวของฉันที่เป็นอาหารซึ่งรับประเคนไว้
ค้างคืน ต้องปาจิตีย์

๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ถิ่นกินอาหารที่ไม่มีผู้ให้ ก็ ยังไม่ได้รับประเคน
ให้หลวงทวารวาทเข้าไป ต้องปาจิตีย์ เว้นไว้แต่ผ้าและไม้สัณฑ์

อเจลกวรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ขวานภิกษุ (ภิกษุณี) ขึ้นไปเที่ยวมีเพศบาท ด้วยกัน
หวังจะประพฤติอนาจาร โสเภอกลับมาเสีย ต้องปาจิตีย์

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) สำเร็จการนั่งแทรกแซง ในสกุลที่กำลังบริโภคนอาหาร
อยู่ ต้องปาจิตีย์

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) นั่งอยู่ในห้องกับผู้ชายหญิง (ผู้ชาย) ไม่มีผู้ชาย (ผู้หญิง)
อยู่เป็นเพื่อน ต้องปาจิตีย์

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) นั่งในที่แจ้งกับผู้ชายหญิง (ผู้ชาย) สองท่อนสอง ต้อง
ปาจิตีย์

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) รับนิมนต์ด้วยโภชนะทั้ง ๕ แล้ว จะไปในที่อื่นจากที่นิมนต์นั้น ในเวลาก่อนฉันก็ฉัน กลับมาแล้วก็ฉัน ต้องลาภิกษุ (ภิกษุณี) ที่มีอยู่ในวัดก่อนจึงจะไปได้ ถ้าไม่ลาจากก่อนเที่ยวไป ต้องปราจิตถีย์ เว้นแ้วแต่สมัย คือ จีวรกาล และเวลาทำจีวร

๖. ถ้าเขาปรวารถด้วยปัจจัยสี่เพียง ๘ เดือน ฟังขอเขาได้เพียงกำหนดนั้นเท่านั้น ถ้าขอให้เกินกว่ากำหนดนั้นไป ต้องปราจิตถีย์ เว้นไว้แต่เขาปรวารถอีกหรือปรวารถเป็นนิตย

๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) ไปดูกระบวนทัพที่เขาออกไปเพื่อจะรบกัน ต้องปราจิตถีย์ เว้นไว้แต่มีเหตุ

๘. ถ้าเหตุที่ต้องไปมีอยู่ ฟังไปอยู่ในกองทัพเพียง ๓ วัน ถ้าอยู่ให้เกินกว่ากำหนดนั้น ต้องปราจิตถีย์

๙. ในเวลาที่อยู่ในกองทัพตามกำหนดนั้น ถ้าไปดูเขารบกันก็ดี หรือดูเขาตรวจพลก็ดี ดูเขาจัดกระบวนทัพก็ดี ดูหมู่เสนาที่จัดเป็นกระบวนแล้วก็ดี ต้องปราจิตถีย์

สุรามาบรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) คั้นน้ำเมา ต้องปราจิตถีย์
๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) จีภิกษุ (ภิกษุณี) ต้องปราจิตถีย์
๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ว่ายน้ำเล่น ต้องปราจิตถีย์
๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) แสลงความไม่เชื่อเพื่อในวินัย ต้องปราจิตถีย์
๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) หลอนภิกษุ (ภิกษุณี) ใหญ่แล้วมี ต้องปราจิตถีย์
๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ไม่เป็นไซ้ คิดไปให้เป็นเปลวเองก็ดี ไซ้ใหญ่อื่นติดก็ดี เพื่อจะฝัง ต้องปราจิตถีย์ คิดเพื่อเหตุอื่น ไม่เป็นอาบัติ

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) อยู่ในมณฑลประเทศ คือ จังหวัดกลางแห่งประเทศ
อินเดีย ๑๕ วัน จึงอาบน้ำโลดหนึ่ง ถ้ายังไม่ถึง ๑๕ วันอาบน้ำ ต้องปาจิตถีย์
เว้นไว้แต่มีเหตุจำเป็น ในปัจจุบันประเทศ เช่น ประเทศเรา อาบน้ำได้เป็นนิตย
ไม่เป็นอาบัติ

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ไถ่จีวรใหม่มา ต้องคืนทุกขยสี ๓ อย่าง คือ
เชี้ยวกรวม โกลน คำกล่าว อย่างใดอย่างหนึ่งก่อน จึงนุ่งหมได้ ถ้าไม่ทำคืนก่อน
แล้วนุ่งหม ต้องปาจิตถีย์

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) วิกัปจีวรแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) หรือสามเณรแล้ว ผู้รับ
ยังไม่ไถ่ถอน นุ่งหมจีวรนั้น ต้องปาจิตถีย์

๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ขอนบวชาร คือ มาตร จีวร ผ้านุ่ง กลองเข็ม
ประคกเขว สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ของภิกษุอื่น ถวายคิดว่าจะล้อเล่น ต้องปาจิตถีย์

ตีปภาวารรท

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ถลกงศาตว์ภิกษุอื่น ต้องปาจิตถีย์

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) รูดขูว่า น้ามีตัวสัตว์ บริโภคน้ำนั้น ต้องปาจิตถีย์

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) รูดขูว่า อสิกรณีส่งสพ้าแล้วโดยชอบ เลิกถอนเสีย
กลับทำใหม่ ต้องปาจิตถีย์

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) รูดขู ชาวพอกาฐชอนภาณีเดินทางด้วยกัน แม้สิ้น
ระยะบ้านหนึ่ง ต้องปาจิตถีย์

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ถลาว่าคิดคานธรรมเทศนาของพระพุทโธเจ้า ภิกษุ
(ภิกษุณี) อื่นห้ามไม่ฟัง สงฆ์สาวกประกาศข้อความนี้จบ ต้องปาจิตถีย์

๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทบภิกษุ (ภิกษุณี) เช่นนั้น คือ ร่วมกินก็ ร่วมอุโบสถ
สังฆกรรมก็ ร่วมนอนก็ ต้องปาจิตถีย์

๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) เกือบจะสามเณร (สามเณรี) ที่ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ให้อภัยแล้ว เพราะโทษที่กล่าวถึงกันธรรมดาของพระพุทธเจ้า ให้เป็น บุญปฏิญาณก็ดี รวมกันก็ดี รวมขอแก้ก็ ต้องปราจิณภัย

สหธรรมิกวรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ประพฤติอนาจาร ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่นตั้งเดือน พุกผัด เห็นว่า ยังไม่ไต่ถามท่านผู้นั้น ข้าพเจ้าจักไม่ศึกษาในสิกขาบทนี้ ต้องปราจิณภัย
ธรรมคาภิกษุ (ภิกษุณี) ผู้ศึกษายังไม่รู้สิ่งใด ควรจะรู้อันนั้น ควร ไต่ถามได้เลียงท่านผู้นั้น

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) อันท่องปาติโมกข์อยู่ ภิกษุ (ภิกษุณี) แกล้งพูดให้ เขออกลายจุดสาหะ ต้องปราจิณภัย

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ท่องอาบัติแล้วแกล้งพูดว่า ข้าพเจ้าพึ่งรู้เดี๋ยวนี้เอง ว่าขอนี้มาในพระปาติโมกข์ ถ้าภิกษุ (ภิกษุณี) อื่นรู้ก่อนว่า เธอเคยรู้มาก่อนแล้ว แกล้งพูดกับเขาว่า พึงสวดประกาศความขอนั้น เมื่อสงฆ์สวดประกาศแล้วแกล้งทำ ไม่รู้อีก ต้องปราจิณภัย

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) โกรธ ใต้ประหารแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ต้องปราจิณภัย

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) โกรธ เจ้ามืออุจให้ประหารแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ต้องปราจิณภัย

๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) โจทก์สองภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ถวายอาบัติสังฆาติเสส ไม่มีมูล ต้องปราจิณภัย

๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) แกล้งก่อความรำคาญให้เกิดแก่ภิกษุ (ภิกษุณี) อื่น ต้องปราจิณภัย

๘. เมื่อภิกษุ (ภิกษุณี) วิวาทกันอยู่ ภิกษุ (ภิกษุณี) ไปแอบฟังความเพื่อ จะไต่รู้ว่า เขาว่าอะไรคนหรือพวกของตน ต้องปราจิณภัย

๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ให้อัตนหะ คือ ความยอมให้ทำสังกรรมที่เป็นกรรม แล้วภายหลังกลับตีเทียบสงฆ์ทำกรรมนั้น ต้องปาจิตีย์

๑๐. เมื่อสงฆ์กำลังประชุมกันถกสนข้อความข้อหนึ่ง ภิกษุ (ภิกษุณี) ใค อยู่ในที่ประชุม นั้น จะหนีไปในขณะที่ถกสนข้อนั้นยังไม่เสร็จ ไม่ให้อัตนหะก่อนถูกไปเสีย ต้องปาจิตีย์

๑๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) พร้อมกับสงฆ์ได้จิวรเป็นบาเหน็จ แลภิกษุ (ภิกษุณี) รูปใกรูปหนึ่งแล้ว ภายหลังกลับตีเทียบภิกษุ (ภิกษุณี) ขึ้นว่า ให้อัตนหะเห็นแก่หน้ากัน ต้องปาจิตีย์

๑๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) รู้อยู่ว่า น้อมลาภที่หายกเขาตั้งใจจะถวายสงฆ์มาเพื่อ นุกถลต้องปาจิตีย์

รัตนวรรค

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) เห็นเครื่องบริโภคของภิกษุที่สถกอยู่ ถือเอาเป็นของ เก็บไว้เองก็ดี ใหญ่ขึ้นถือเอาก็ดี ต้องปาจิตีย์ เว้นไว้แต่ของนั้นตกอยู่ในวัด หรือในที่อาศัย ต้องเก็บไว้ให้แก่เจ้าของ ถ้าไม่เก็บ ต้องทุกกฏ

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำกลองเข้มน กวดยกระดุกก็ตี กวดยงาก็ตี กวดยเขากก็ตี ต้องปาจิตีย์ ต้องคอยกลองนั้นเสียก่อน จึงแสดงอาบัติตก

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำเตียงหรือตั้ง ฟังทำให้มีเท้าเพียง ๔ นิ้ว พระสุกต เว้นไว้แต่เมฆเถร ถ้าทำให้เกินกำหนดนี้ ต้องปาจิตีย์ ต้องตัดให้ไคประมาณเสียก่อน จึงแสดงอาบัติตก

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำเตียงหรือตั้งหุ้มหนุน ต้องปาจิตีย์ ต้องรัดเสียก่อน จึงแสดงอาบัติตก

๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำยานุ่งมีกแนล ฟังทำให้ไคประมาณ ประมาณนั้นยาว กับ พระสุกต กว้าง ๒ คืบ ถ้าทำให้เกินกำหนดนี้ ต้องปาจิตีย์ ต้องตัดให้ไคประมาณ เสียก่อน จึงแสดงอาบัติตก

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ทำจีวรให้เท่าจีวรพระสุกตก็กิ เกินกว่านั้นก็ตี
 ก่องปาจิติยี้ ประมาณจีวรพระสุกตนั้น ยาว ๕ คืบ พระสุกต กว้าง ๒ คืบ ต้องตัด
 ให้ได้ประมาณเสียก่อน จึงแสดงอาบัติก

ปาฏิเทสนีเย

๑. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอเนยใสมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่นกรรม
 นั้น

๒. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอน้ำมันมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดง กิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระจะแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่น
 กรรมนั้น

๓. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอผ้าผืนมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่นกรรม
 นั้น

๔. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอผ้าอ้อมมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระจะแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่น
 กรรมนั้น

๕. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอปลาามาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระจะแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่น
 กรรมนั้น

๖. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอเนื้อมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระจะแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่น
 กรรมนั้น

๗. อนึ่ง ภิกษุณีใด ไม่เป็นไซ้ ขอเนมสกมาฉัน ภิกษุณีนั้นพึงแสดงกิ่นว่า
 แม่เจ้า กิฉันต้องกรรมที่น่าตี ไม่เป็นสัปปายะ กวระจะแสดงกิ่น กิฉันแสดงกิ่น

ธรรมนั้น

๘. อนึ่ง ภิกษุใด ไม่เป็นไซ้ ของนมสัมมาฉัน ภิกษุนั้นพึงแสดงถึงว่า
แม่เจ้า กิณ्हินของธรรมที่แท้ ไม่เป็นสัปปายะ ควรจะแสดงถึง กิณ्हินแสดงถึง
ธรรมนั้น

เสขิวัตถ์

วัตถุที่ภิกษุ หรือภิกษุณี จะต้องศึกษาเรียกว่า เสขิวัตถ์ แบ่งเป็น ๔
หมวด คือ

หมวดสารูป มี ๒๒ ลักขายท

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักนั่งให้เรียบร้อย
๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักหมอบให้เรียบร้อย
๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักปิดกายนด้วยคิโป้นในบ้าน
๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักปิดกายนด้วยคิณังในบ้าน
๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักระวังมือเท้าด้วยคิโป้น
ในบ้าน
๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักระวังมือเท้าด้วยคิณังใน
บ้าน
๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักมีตาหอดกลงไปในบ้าน
๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักมีตาหอดกลงนั่งในบ้าน
๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักไม่เวกฉำไปในบ้าน
๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักไม่เวกฉำนั่งในบ้าน
๑๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักไม่หิ้วเราะไปในบ้าน
๑๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักไม่หิ้วเราะนั่งในบ้าน
๑๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำความศึกษาว่าเราจักไม่พูดเสียงดังไปในบ้าน

- ๑๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่พุกเสียงดั่งนั่งในบ้าน
- ๑๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่โศลงกายไปในบ้าน
- ๒๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่โศลงกายนั่งในบ้าน
- ๒๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่โศวณไปในบ้าน
- ๒๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่โศวณนั่งในบ้าน
- ๒๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่สิ้นทีระไปในบ้าน
- ๒๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่สิ้นทีระนั่งในบ้าน
- ๒๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอามือค้ำกายไป

ในบ้าน

- ๒๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอามือค้ำกายนั่งในบ้าน

ในบ้าน

- ๒๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอาผ้าคลุมทีระไป

ในบ้าน

- ๒๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอาผ้าคลุมทีระ

นั่งในบ้าน

- ๒๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เดินกระโทยงเท้า

ไปในบ้าน

- ๓๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่นั่งรัดเข่าในบ้าน

หมวดโภชนปฏิบัติสังยุตต์ มี ๓๐ สิกขาบท

ในบาตร

- ๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักรับบิณฑบาตโดยเฉพาะ
- ๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเมื่อรับบิณฑบาตเราจักแสดงแก่

- ๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักรับแกงพอสถมถวรแก่ข้าวกู้

๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักรับนิมิตพบาคแต่พอเสมอ
ชอบปากบาค
๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักฉันนิมิตพบาคโดย เคารพ
๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเมื่อฉันนิมิตพบาค เราจักแลดู
แต่ในบาค
๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่ซุกข้าวสุกให้แห้ง
๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักฉันแกงพอสมควรแก่
ข้าวสุก
๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่ขมข้าวสุกแต่ยก
ลงไป
๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่กอบแกงหรือกับข้าว
กวยข้าวสุก เพราะอยากจะได้มาก
๑๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราไม่เจ็บไข้ จักไม่ขอแกง
หรือข้าวสุก เพื่อประโยชน์แก่ตนเท่านั้น
๑๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่ดูบาค ของผู้อื่นด้วย
คิดจะยกโทษ
๑๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่ทักถามข้าวให้ใหญ่นัก
๑๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักทักถามข้าวให้กลมค้อม
๑๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเมื่อถามข้าวยังไม่ถึงปาก เรา
จักไม่อาปากไว้ตา
๑๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเมื่อฉันอยู่ เราจักไม่เอานิ้วมือ
สอดเข้าปาก
๑๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเมื่อข้าวอยู่ในปากเราจักไม่ซุก
๑๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความทักขานว่าเราจักไม่โยนข้าวเข้าปาก

๑๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันกัณฑ์ข้าว
๒๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันท่ากระพุงแกม
- ให้ดู
๒๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันพลาางสะบัดมือ
- พลาาง
๒๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันไปรยเมล็ดข้าว
- ให้ตกลงในบาตรหรือในที่นั้น ๆ
๒๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันแลบลิ้น
๒๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันคังจับ ๆ
๒๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันคังชูด ๆ
๒๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันเลียมือ
๒๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันชอกบาตร
๒๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่ฉันเลียริมฝีปาก
๒๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอามือเปื้อนจับ
- ภาชนะน้ำ
๓๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่เอาน้ำล้างบาตร
- มีเมล็ดข้าวเทในบ้าน

หมวดขัมมเทศนาปฏิสังขุคค์ มี ๑๖ สิกขาบท

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็น
ไซ้ มีร่มในมือ
๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็น
ไซ้ มีไม้พลองในมือ

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ มีกัศกรานในมือ
๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ มีอาวุธในมือ
๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ สวมเขี้ยวเทา
๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ สวมรองเท้า
๗. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ไม่ในยาน
๘. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ อยู่บนที่นอน
๙. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ นั่งรักเข่า
๑๐. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ พันศีรษะ
๑๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่
เป็นไข้ กดุมศีรษะ
๑๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเรานั่งอยู่บนแผ่นดิน จักไม่
แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข่นั่งบนอาสนะ
๑๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเรานั่งบนอาสนะต่ำ จักไม่แสดง
ธรรมแก่คนไม่เป็นไข่นั่งบนอาสนะสูง
๑๔. ภิกษุ (ภิกษุณี) พึงทำการศึกษาว่าเรายืนอยู่ จักไม่แสดงธรรมแก่
คนไม่เป็นไข่นั่งอยู่

๑๕. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความเพียรว่าเราเดินไปข้างหลัง จักไม่
แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้เดินไปข้างหน้า

๑๖. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความเพียรว่าเราเดินไปนอกทาง จักไม่
แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไซ้ไปในทาง

หมวดปกิณณะ มี ๓ สิกขาบท

๑. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความเพียรว่าเราไม่เป็นไซ้ จักไม่ยืนถ่าย
อุจจาระ ถายปัสสาวะ

๒. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความเพียรว่าเราไม่เป็นไซ้ จักไม่ถ่าย
อุจจาระ ถายปัสสาวะ บวนเขฬะ ลงในของเขียว

๓. ภิกษุ (ภิกษุณี) ฟังทำความเพียรว่าเราไม่เป็นไซ้ จักไม่ถ่าย
อุจจาระ ถายปัสสาวะ บวนเขฬะ ลงในน้ำ

อชกรณสมณะ

ธรรมเครื่องระงับอภิภัง ๔ นั้น เรียกอภิภังสมณะ มี ๗ อย่าง
คือ

๑. ความระงับอภิภัง ๔ นั้น ในที่พร้อมหน้าสงฆ์ ในที่พร้อมหน้า
มุกกถ ในที่พร้อมหน้าวัถุ ในที่พร้อมหน้าธรรม เว้นกลับมุขาวินัย

๒. ความที่สงฆ์สวดประกาศให้สมมติแก่พระอรหันต์ว่า เป็นผู้มีสติเต็มที
เพื่อจะไม่ให้ใครโจททวยอภัตติ เว้นกสทวินัย

๓. ความที่สงฆ์สวดประกาศให้สมมติแก่ภิกษุ ผู้หายเป็นบ้าแล้ว เพื่อจะ
ไม่ให้ใครโจททวยอภัตติที่เธอทำในเวลาเป็นบ้า เว้นกมุกกถวินัย

๘. ความปรับอาบัติตามปฏิญญาของจำเลยผู้รับเป็นสัจย์ เรียก
ปฏิญญาตกรณะ

๙. ความคัดดินเอาตามคำของคนมากเป็นประมาณ เรียกเขลุมยสีกา

๑๐. ความดงโทษแก่ผู้ผิด เรียกคัสสปาโมยสีกา

๑๑. ความให้ประนีประนอมกันทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่ต้องชำระความเดิม

เรียกคณวัตตารกวินัย

ที่มา : ๑. พระวิชัยปิฎก อภิกษุณีวิภังค์.

๒. แนวโกวาท.

ประวัติการศึกษา

นายเสมอ บุญมา สำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (อ.บ.)
 แผนกวิชาภาษาไทย จากคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕
 ในการศึกษาชั้นปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิตนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย เรื่อง
 "ภิกษุณีในพระพุทธศาสนา" จากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีการศึกษา
 ๒๕๒๐ มีจจุบันรับราชการเป็นอาจารย์ ๑ ระดับ ๔ ประจำวิทยาลัยช่างศิลป
 กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ.

